N:o 14/1941.

LAGUTSKOTTETS betänkande N:o 14/1941 med anledning av landskapsnämndens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om framskjutande av de landstingsmannaval, som jämlikt landskapslagen den 28 mars 1941 skola förrättas år 1942, till år 1943.

Förenämnda framställning, varöver landstinget inbegärt lagutskottets utlåtande, har utskottet förehaft till behandling och funnit vägande skäl tala för det föreslagna uppskovet med valen.

Om denna uppfattning har vicetalmannen Herman Mattsson icke förenat sig, utan har han till betänkandet fogat en skriftlig reservation.

Utskottet får därför för landstinget vördsammast föreslå

att landstinget ville godkänna nedanstående förslag till

L a n d s k a p s l a g

om framskjutande av de landstingsmannaval, som jämlikt landskapslagen den 28 mars 1941 skola förrättas år 1942, till år 1943.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

§ 1.

De i landstingsordningen för landskapet Åland, utfärdad den 7 maj 1923, och vallagen för landskapet Åland av den 20 augusti 1924 föreskrivna landstingsmannaval, vilka enligt nämnda vallag bort förrättas den 15 juni 1940, men i stöd av landskapslagen den 14 maj 1940 framskjutits till den 16 juni 1941 samt enligt landskapslagen den 28 mars 1941 uppskjutits till den 15 juni 1942, skola förrättas den 15 juni 1943 eller första helgfria dag därefter, på sätt i ovannämnda vallag är stadgat; och skall vallängden för dessa val sagda år uppgöras på grundvalen av mantalslängderna för det föregående året.

§ 2.

Alla de landstingsmän och deras ersättare, vilkas verksamhetstid under mellantiden utgår, vare skyldiga att kvarstå i sina uppdrag, till dess landstingsmannavalen ägt rum och de nyvalda landstingsmännens mandat vidtagit.

Mariehamn den 21 november 1941.

På

lagutskottets vägnar:

T. Brenning

Gustaf Brenning

Närvarande i utskottet: Tor Brenning, Jonatan Sjöblom, Johannes Holmberg, Herman Mattsson och Evald Häggblom.

Avvikande åsikt.

Då landskapet Ålands befolkning, i ärenden som höra till dess självstyrelse skall representeras av landstinget, är det uppenbart, att i överensstämmelse med de demokratiska principerna, landstingets sammansättning bör bestå av ombud som åtnjuta sina respektive valmäns fortsatta förtroende. Förhållanden och åsikter kunna emellertid växla från tid till annan, varför det icke ansetts ändamålsenligt att utsträcka mandattiden utöver tre år. I lag har i anslutning därtill fastslagits, att landstingsmannaval skall vart tredje år förrättas. En medborgerlig rätt alltså, som icke utan oöverkomliga omständigheter bör rubbas.

De omständigheter som nu anföras som oöverkomliga för valets verkställande, kan jag icke tillmäta sådan ~~oöverkomlighet~~ betydelse, ty så länge landskapets befolkning lämnas i obeskuren rätt att hävda sina särrättigheter, torde det icke vara välbetänkt att själva göra intrång däri och ofta nog har understrukits betydelsen av att befolkningen fullgör sina åliggande, trots de rådande förhållandena. Bristen på motorbränsle skall icke förbises, men har doch betydelse endast för de egentliga skärgårdskommunerna och svårigheten kan i väsentlig mån reduceras, genom inrättande av nödigt antal röstningsområden. En åtgärd ankommande på kommunerna själva. Men då landskapsnämnden år 1940 anför, att landstingsmannaval försvåras av republikens skyddslag samt år 1941 att valet borde uppskjutas därför, att "det fria ordet

allt fortfarande är beskuret," har man skäl att fråga ~~hur~~ huru den planerade valagitationen är avsedd att gestaltas. Med beaktande av själustyrekesystemets begränsade omfång, anser jag att den erfarderliga valreklamen kan åstadskommas, trots skyddslag och "det fria ordets" förhandsgranskning.

Ovan uttalade uppfattning att förhållanden och åsikter kunna växla, har till fullo bekräftats inom landskapet och bland dettas befolkning, sedan senaste landstingsmannaval. De problem som sedan dess inställt sig, voro då icke aktuella och åsikterna inför dessa kunna karaktäriseras som konsekvent positiva, konsekvent negativa samt pendlande mellan dessa båda poler, vardera meningsriktningen i det erkännansvärda syftet, att befrämja så väl rikets som landskapets välfärd. Därjämte bör ihågkommas, att en icke obetydlig del av befolkningen i sitt förhållande markerar en åskådning, som icke kommit till uttryck inom landstinget, vilket allt förbjuder mig att biträda förslaget om valets framskjutande.

Lika litet de motiv som anförts kunna övertyga mig om att valet icke kan verkställas, lika litet anser jag att riksdagsmannavalets framflyttande kan tagas som intäkt för att med landstingsmannavalet skall förfaras på enahanda sätt, emedan de svårigheter som skulle inställa sig i riket och inom landskapet, icke närmelsenis kunna jämföras.

På grund av ovanstående får jag således vördsamt föreslå

att Landstinget måtte avböja förslaget om framskjutande av 1942 års landstingsmannaval.

Mariehamn den 21 november 1941.
Herman Mattsson.